

Repetisjon Leksjon 4

En del setninger kommuniserer at noen eller noe befinner seg et sted. Semantisk kan vi uttrykke det slik: NF Lok. Det er altså predikatsdelen av setningen (den del av setningen som har å gjøre med verbet) som uttrykker plassering. Alle de setninger som gjennomgås i Leksjon 4, har dessuten det til felles at der *ikke* sies noe om retning. Semantisk kan vi altså presisere: NF Lok ikke-retning.

Grammatisk (morfosyntaktisk) dannes også setninger med stedsbetydning etter det vanlige mønsteret:

Snom Vf 3

Vf 1/2/3

Dette mønstret tilføyes så *enten* en preposisjonsforbindelse (= en preposisjon og et substantiv) eller et adverb:

Snom Vf 3

PrepS/Adv

Vf 1/2/3

Setningsmønsteret kan også bygges ut med et substantiv i akkusativ (et objekt):

Snom Vf 3

PrepS/Adv Sakk

Vf 1/2/3

Preposisjonene fremkaller alltid et bestemt kasus i det substantiv som kommer etter dem. Leksjon 4 presenterer preposisjonene *v* (~ ”i”), *na* (~ ”på”), *u* (~ ”hos, ved”), *nad* (~ ”over”), *pod* (~ ”under”), *před* (~ ”foran”), *za* (~ ”bak, på andre siden”), *kolem* (~ ”omkring”) og *proti* (~ ”overfor”).

De etterfølges av disse kasus

v, na – lokativ

u, kolem – genitiv

proti – dativ

nad, pod, před, za – instrumentalis

Vi kan nå oppstille en fullstendig oversikt over alle substantivenes bøyning i alle kasus (unntatt vokativ) i entall:

		nominativ	akkusativ	genitiv	dativ	lokativ	instrumentalis
MA	HÅRD	-Ø bratr	-a bratra	-a bratra	-ovi bratrovi	- bratrovi ovi	-em bratrem
	BLØT	-Ø muž	-e muže	-e muže	-i muži	-i muži	-em mužem
MI	HÅRD	-Ø vlak	-Ø vlak	-u vlaku	-u vlaku	-u, vlaku, -ě lese	-em vlakem
	BLØT	-Ø stroj	-Ø stroj	-e stroje	-i stroji	-i stroji	-em strojem
F	HÅRD	-a žena	-u ženu	-y ženy	-ě ženě	-ě ženě	-ou ženou
	BLØT	-e růže	-i růži	-e růže	-i růži	-i růži	-í růží
		-Ø píseň	-Ø píseň	-e písně	-i písní	-i písní	-í písní
	F-I	-Ø věc	-Ø věc	-i věci	-i věci	-i věci	-í věcí
N	HÅRD	-o auto	-o auto	-a auta	-u autu	-ě, autě, -u oku	-em autem
	BLØT	-e srdce	-e srdce	-e srdce	-i srdci	-i srdci	-em srdcem
		-e zvíře	-e zvíře	-ete zvířete	-eti zvířeti	-eti zvířeti	-etem zvířetem
	N-I	-í nádraží	-í nádraží	-í nádraží	-í nádraží	-í nádraží	-ím nádražím

Leg merke til at det før endelsen -ě i lokativ kan komme endringer (palataliseringer) i ordenes stammer. Det er særlig påfallende i femininum der noen harde konsonanter endres til de bløte partnerne sine (f.eks. *Praha- v Praze*).

I mange tilfeller brukes verbet *být* (å være) i setninger som angir plasseringer. Det bøyes slik:

Preteritum	Presens	Futurum
1. byl/a jsem 2. byl/a jsi 3. byl/a/o	1. jsem 2. jsi 3. je (nektet : není)	1. budu 2. budeš 3. bude
1. byli/y jsme 2. byli/y jste 3. byli/y/a	1. jsme 2. jste 3. jsou	1. budeme 2. budete 3. budou
Høflige former: byl/a jste		

být finnes bare i imperfektivt aspekt.